

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

СИЛАБУС

Соціокультурний розвиток людства

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітньо-професійна програма	Культурологія
Форма навчання	Денна
Освітня кваліфікація	Бакалавр культурології
Професійна кваліфікація	Фахівець з аналітики культури та креативних індустрій

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол

засідання кафедри культурології

№ 5 від «24» червня 2020 р.

ЛУЦЬК – 2020

І. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: бакалавр	Нормативна
		Рік навчання – 1 курс
Кількість годин / кредитів 180/6		Семестр - 1 семестр
		Лекції – 44 год.
		Практичні (семінарські) – 46 год.
ІНДЗ: є / немає		Самостійна робота - 80 год.
		Консультації - 10 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

ІІ. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Шостак Віктор Михайлович**

Науковий ступінь: **кандидат історичних наук**

Вчене звання: **доцент**

Посада: **доцент кафедри культурології**

Контактна інформація: моб. тел. 0634438749, ел. адреса:

shostakvictor4@gmail.com

Дні занять: вересень-грудень 2020

<https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/fakultet-kulturi-i-mistectv-0?>

III. Опис дисципліни.

1. Анотація курсу.

Програма навчальної дисципліни „Соціокультурний розвиток людства” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності „Культурологія”. Предметом вивчення навчальної дисципліни є розвиток світової історії та головні концепції соціокультурного розвитку людства. Розгляд історії людства здійснюється на принципах стадійності, полілінійності та унікальності світової цивілізації, що розвивається в просторі й часі, має відповідні морально-етичні координати, категорії, теорії, методи і закономірності розвитку.

2. Пререквізити. Вивчення курсу передбачає використання знань, які студенти отримали під час вивчення інших дисциплін, зокрема філософії, естетики, історії християнства, історії культур, соціальної філософії, культурології, історії України, політології та інших.

Навчально-методичний зміст силабусу складається з таких **змістових модулів**:

1. Науково-теоретичні концепції соціокультурного розвитку людства.
2. Шляхи, форми та етапи соціокультурного розвитку людства в первісний час.
3. Соціокультурні зрушення «осьового часу» і ранні цивілізації.
4. Зародження та розвиток новоєвропейської цивілізації.
5. Особливості сучасного розвитку світу.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Соціокультурний розвиток людства” є ознайомлення студентів з основними етапами розвитку світової історії, їх соціокультурними особливостями та головними концепціями і науковими школами, які пояснювали розвиток світових цивілізацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Соціокультурний розвиток людства” є формування у студентів вміння та навичок комплексного аналізу головних напрямів і форм розвитку соціально-політичної культури людства, здатності визначати зв'язки між цивілізаційними утвореннями в просторі і часі, осмислювати навколишній світ на основі ґрунтовних знань, широти мислення та розвиненості духовно-творчого потенціалу. У процесі вивчення запланованих тем відбувається моральне самопізнання і самовизначення молодого людини, вибір нею певної системи цінностей та життєвої позиції, інтелектуальне та духовне зростання.

4. Результати навчання (компетенції)

При ретельному вивченні запланованих тем студенти будуть компетентними у таких питаннях :

- основні етапи розвитку соціополітичної культури людства ;

- основні риси соціальних відносин політичної влади і господарства цивілізацій Сходу;
- особливості античної цивілізації та її впливи на подальшу історію світу;
- зміни в розвитку людини і довкілля епохи середньовіччя;
- історія виникнення та перспективи сучасної макроцивілізації;

Під час навчання студенти зможуть:

- володіти основними термінами і поняттями соціогуманітарної науки;
- використовувати набуті знання при аналізі регіональних особливостей людства;
- розкрити суть викликів часу і відповідей на них народів світу;
- визначати економічні, соціальні, політичні, культурно – індивідуальні фактори, які впливали на становлення людини та суспільства;
- висвітлити досвід людства, проаналізувати глобальні проблеми сучасності і можливі шляхи їх вирішення;
- вивчати і розуміти стратегію модернізації суспільства та особливості цих процесів в Україні.

В процесі вивчення запланованих тем курсу студент здобуває загальні компетентності, визначені освітньою програмою:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 7. Здатність працювати автономно.

ЗК 8. Здатність працювати в команді.

ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства.

Серед фахових компетентностей, які студент здобуває під час вивчення курсу, найважливішими є:

ФК 1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

ФК 2. Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах.

ФК 3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;

ФК 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.

ФК 7. Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів.

ФК 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

ФК 10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

В процесі навчання передбачено досягнути наступних результатів навчання:

ПРН1. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН 2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН 4. Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.

ПРН 5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

ПРН 7. Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.

ПРН 8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.

ПРН 13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

ПРН 16. Визначати, формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних суспільних питань.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				*Форма контролю / Бали
		Лек.	Практ. Семінар	Сам. роб.	Консульт.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Науково теоретичні концепції соціокультурного розвитку людства.						
Тема 1. Джерела новоєвропейської	8	2	2	4		p/1

філософії історії.						
Тема 2. Розуміння історичного процесу у 18-19 ст.	8	2	2	4		рмг/1
Тема 3. Філософсько-історичні концепції 20 ст.	11	2	4	4	1	дс/1
Тема 4. Соціокультурний розвиток людства через призму стадійності, полі лінійності та цивілізаційної дискретності.	9	2	2	4	1	дс/1
Разом за модулем 1	36	8	10	16	2	4
Змістовий модуль 2. Шляхи, форми, етапи соціокультурного розвитку людства в первісний час.						
Тема 5. Методологічні принципи трактування первісної історії.	10	4	2	4	-	дс/1
Тема 6. Шляхи та форми розвитку ранньопервісних суспільств.	9	2	2	4	1	рмг/1
Тема 7. Соціокультурний процес на стадії “неолітичної революції” в умовах полілінійності.	9	2	2	4	1	дс/2
Тема 8. Передцивілізаційні суспільства східного і західного типів.	8	2	2	4	-	р/2
Модульна контрольна робота за 1,2модуль						30
Разом за модулем 2	36	10	8	16	2	40
Змістовий модуль 3. Соціокультурні зрушення “осьового часу” і ранні цивілізації.						
Тема 9. Соціокультурні зрушення “осьового часу”. Системні трансформації суспільства доби “осьового часу”.	9	2	2	4	1	дс/2
Тема 10. Формування і розвиток ранньоцивілізаційних систем.	9	2	2	4	1	р/2
Тема 11. Антична доба та її вплив на подальшу долю людства.	8	2	2	4	-	дс/2

Тема 12. Соціокультурні домінанти традиційних цивілізацій Сходу.	10	2	4	4	-	
Разом за модулем 3.	36	8	10	16	2	6
Змістовий модуль 4. Зародження та розвиток Новоевропейської цивілізації.						
Тема 13. Античний і варварський світ як підґрунтя європейського шляху розвитку.	9	2	2	5	-	дс/2
Тема 14. Східні і західні форми християнства та їх вплив на світ середньовіччя.	10	2	2	5	1	рмг/2
Тема 15. Європейська цивілізація у новий час: здобутки і суперечності.	15	4	4	6	1	р/2
Разом за модулем 4.	36	8	8	16	2	6
Змістовий модуль 5. Особливості сучасного розвитку світу.						
Тема 16. Історичні уроки та перспективи людства у ХХ ст.	9	2	2	4	1	дс/2
Тема 17. Процеси самоорганізації і культура в сучасному світі.	8	2	2	4	-	р/2
Тема 18. Глобальні проб-леми і стратегії модернізації суспільства на зламі другого і третього тисячоліть.	11	2	4	4	1	рмг/2
Тема 19. Україна і світ: соціокультурний аналіз і форми взаємодії.	10	4	2	4	-	/2
Модульна контрольна робота за 3,4,5 модуль						/30
Індивідуальне завдання						/10
Разом за модулем 5.	36	10	10	16	2	60
Всього годин:	180	44	46	80	10	100

При вивченні запланованих тем можуть відбуватися дискусії(ДС) , дебати , виконання тестових завдань , індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ), робота в малих групах(РМГ) , написання рефератів(Р) , ессе

„модульних контрольних робіт(МКР) , усні повідомлення та виступи на різних інтернет платформах.

6.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Платон і Демокріт про історичний розвиток людства	4
2	Німецька філософія історії 18-19.ст.	4
3	Теоретичні побудови О.Шпенглера і А.Тойнбі	4
4	Цивілізаційна проблематика в трактуванні Ю.В. Павленка	4
5	Шляхи та форми розвитку ранньопервісних суспільств	4
6	Незахідні моделі суспільно-політичних перетворень	4
7	Морально-етичні аспекти розбудови української державності	4
8	Цивілізаційний процес і новітня історія України	4
9	Стан і перспективи української культурної свідомості	4
10	Україна 21 ст: реальність і стратегічні орієнтири	4
11	Сучасне українське суспільство і проблема соціокультурної ідентичності.	4
12	Етапи етнічного розвитку України та соціокультурний вибір українського народу.	4
13	Соціокультурні перспективи України в євразійському просторі.	4
14	Українське суспільство в умовах глобалізації: особливості і протиріччя.	4
15	Розвиток громадського суспільства в Україні: проблеми та перспективи.	4
16	Освітні процеси та проблема самореалізації молодого покоління України.	4
17	Соціокультурний аспект політичних реформ в Україні.	4
18	Джерела і етапи соціо-політичних то господарсько-економічних реформ в Україні.	4
19	Соціокультурні перспективи та реалії європейської інтеграції України.	4

20	Культура України в умовах нової соціальної реальності.	4
	Разом	80

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять студентами є обов'язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини тощо).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу у вигляді індивідуальних завдань. Якщо студент має вагомі причини, що не дозволяють йому систематично відвідувати заняття, він може перейти на вільний графік з дозволу декана факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Підготовані студентом індивідуальні завдання (*проблемні завдання, реферати, творчі роботи, есе*) мають продемонструвати поглиблене вивчення джерел, змістовність і глибину розкриття теми, творчий підхід і самостійність мислення, оригінальність висновків. За потреби студент може отримати консультацію у викладача у позааудиторний час. Студенти мають дотримуватись етичних норм академічної доброчесності та не допускати обману й академічного плагіату. Під академічним плагіатом розуміється оприлюднення (частково або повністю) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (цитування). подання робіт, які є не вашими особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування.

Політика щодо дедлайнів (крайній термін) та перескладання. Екзамен проводиться в терміни, визначені деканатом у 1-му семестрі. Студентам, що не з'явилися на іспит з поважних причин дозволяється перескладання в інший термін, встановлений деканатом. Третя й остання спроба складання екзамену відбувається за присутності комісії з трьох викладачів, яких визначає деканат, включаючи викладача, який викладав дисципліну.

V. Підсумковий контроль.

В практичній роботі над вивченням курсу від студента вимагається: 1/ максимальна зібраність, увага і зосередженість на лекціях і семінарських заняттях; 2/ виконання вказівок і рекомендацій викладача; 3/ систематичність і старанність при опрацюванні наукової літератури і монографій.

Студент повинен своєчасно готуватись до семінарських занять, використовувати при цьому якомога більше джерел. Для освоєння студентами курсу передбачені години для поглибленого вивчення матеріалу. Форми таких занять можуть обиратися довільно: обговорення проблем на семінарах, індивідуальні консультації при виконанні рефератів, курсових робіт, наукові доповіді на конференціях і т.д.

Максимальна кількість балів,

яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Семінарські заняття та завдання самостійної роботи – 40 балів;

модульна контрольна робота №1 – 30 балів;

модульна контрольна робота №2 – 30 балів.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за одне семінарське заняття - 1,7 балів, з яких :

підготовка і доповідь по основному питанню оцінюється в межах – 0-1 балів

доповнення і виступи в межах- 0-0,4 балів

поглиблене вивчення і розкриття змісту в межах-0- 0,3 балів

Всього за 23 семінарських занять студент може отримати - 40 балів

Підготовка і робота студента на семінарському занятті оцінюється згідно таких критеріїв:

- систематичність підготовки та активність роботи на семінарських заняттях;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- поглиблене вивчення питань, використання науково-монографічної літератури;
- написання реферату або повідомлення;
- усвідомлені та продумані відповіді студента;
- опрацьовані всі питання семінарського заняття ;
- активність і доповнення на семінарському занятті;
- поглиблене вивчення одного з питань і усвідомлена чітка доповідь цього питання .

Отже основними критеріями оцінювання є:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;

- вміння зробити висновки, узагальнення;
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, індивідуальні науково-дослідні завдання)

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- творчий підхід, самостійність мислення;
- опрацювання літератури: кількісні і якісні параметри.

Перелік питань до екзамену.

1. Джерела новоєвропейської філософії історії.
2. Циклічна та лінійна моделі історичного часу.
3. Ісотріософські концепції Орігена й Августина.
4. Н. Макіавеллі, Т. Кампанелла, Дж. Віко про розвиток історії.
5. Раціоналістична традиція 17 ст.: Р. Декарт, Т. Гоббс, Г. Лейбніц та ін.
6. Розуміння історичного процесу у 18-19 ст.
7. Соціокультурні концепції французьких просвітників.
8. Німецька філософія історії 18-19 ст.
9. Марксистські теорії суспільного розвитку.
10. Позитивістський еволюціонізм про хід історичного процесу.
11. Філософсько-історичні концепції 20 ст.
12. Неоеволюціоністські теорії розвитку людини і суспільства.
13. Російська філософська історична традиція 19-20 ст.
14. Ноосферна концепція В.І. Вернадського. Спадщина П. Тейяра де Шардена.
15. Теоретичні побудови О. Шпенглера, А. Дж. Тойнбі, П. Сорокіна
16. Осмислення історії у вітчизняній філософській традиції.
17. Соціокультурний розвиток людства через призму стадійності, полілінійності та цивілізаційної дискретності.
18. Теоретичні концепції М.Ю. Кобіщанова, В.П. Ілющечкіна, Г.О. Мелікішвілі.
19. Шляхи історії в трактуванні І.М. Дьяконова, А.І. Першиця, К.П. Бунятян.
20. Проблема полілінійності в працях Л.С. Васильєва, Г.С. Померанца та ін.
21. Цивілізаційна проблематика в теоретичній спадщині Ю.В. Павленка.
22. Методологічні принципи трактування культурно-історичного процесу.
23. Класичний європейський раціоналізм і синергетика як дві наукові парадигми.
24. Хронологічні межі цивілізаційного процесу та його форми.
25. Проблеми періодизації соціокультурного розвитку людства.
26. Різні погляди на етапи історії людства.
27. Шляхи та форми розвитку ранньопервісних суспільств.

- 28.Предмет і джерела первісної історії. Хронологія і періодизація.
- 29.Антропосоціогенез. Мислення та мова. Ідеологічні уявлення і мистецтво.
- 30.Динаміка розвитку первісної общини. Епоха політогенезу.
- 31.Полілінійність розвитку первісного суспільства.
- 32.Соціокультурний процес на стадії неолітичної революції.
- Передцивілізаційні суспільства
- 33.Неолітична революція. Виникнення відтворювального господарства.
- 34.Особливості Середземноморського-передньоазійського регіону.
- 35.Влада і управління. Східна та західна моделі розвитку передцивілізаційних суспільств.
- 36.Поняття «осьового часу». Виникнення нових релігійно-філософських систем.
- 37.Формування та розвиток ранньоцивілізаційних систем.
- 38.Основні передумови виникнення ранньоцивілізаційних систем.
- 39.Особливості Єгипетської цивілізації. Держави Шумеру і Аккаду.
- 40.Асирійська імперія. Нововавилонське царство. Держава Ахеменідів.
- 41.Ахейська культура та Крито-Мінойська цивілізація.
- 42.Антична доба та її вплив на соціокультурний розвиток людства.
43. Соціокультурні домінанти традиційних цивілізацій Сходу.
- 44.Античний і варварський світ як підґрунтя європейського шляху розвитку.
- 45.Вплив християнства на світ Середньовіччя.
46. Європейська цивілізація в новий час: здобутки і суперечності.
47. Історичні уроки та перспективи людства у 20 ст.
- 48.Глобальні події тенденції розвитку світової історії у 20 ст.
- 49.Етапи та форми еволюції індустріального суспільства.
- 50.Особливості міжнародних відносин у 20 ст.
- 51.Незахідні моделі розвитку світу.
- 52.Процеси самоорганізації і культури в сучасному світі.
- 53.Порівняльний аналіз культури та цивілізації.
54. Стан і перспективи української культури. Процеси державотворення.
55. Глобальні проблеми і стратегії модернізації суспільства на межі 2-го та 3-го тисячоліть.
- 56.Цивілізаційний поступ західного світу.
- 57.Незахідні моделі суспільно-політичних перетворень.
- 58.Напрями соціокультурного розвитку людства в 21 ст.
- 59.Україна та світ: історичні реалії та перспективи.
60. Методологія дослідження української модернізації.
- 61.Цивілізаційний процес і новітня історія України.
- 62.Україна сучасна: об'єктивна реальність і пошуки стабільності.
63. Україна 21 ст.:стратегічні орієнтири та їх реалізація.

ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Програмою курсу передбачається індивідуальне науково-дослідне завдання, яке виконується на основі засвоєння повного змістового модулю

або змісту навчального курсу в цілому. Мета такого завдання полягає у систематизації, закріпленні, поглибленні теоретичних знань та застосування їх при вирішенні дослідницьких завдань. Студентам пропонується на вибір для дослідження та аналізу найбільш значимі теоретичні концепції наступних мислителів: Демокріта, Сократа, Арістотеля, Платона, Аврелія Августина, Фоми Аквінського, Феєрбаха, Гегеля, О.Шпенглера, А.Тойнбі, Ю.В. Павленка та ін. Автор має продемонструвати рівень фахової кваліфікації, ерудиції, а також володіння методикою та методологією культурологічного дослідження в ході аналізу обраної філософсько-історичної парадигми. Виконання завдання покликане сприяти підвищенню рівня інтелектуальної та дослідницької культури, більш глибокому осмисленню закономірностей, становлення та еволюції людства, засвоєння необхідних форм та методів науково–практичної діяльності, розвитку творчого мислення.

Завдання пропонується у формі написання творчої роботи (есе), яка повинна мати концептуальний характер і вирізнятися самобутнім авторським підходом до теми. На високу оцінку може претендувати робота, яка містить власний погляд на проблему, відзначається логічністю і переконливістю аргументації, конкретними прикладами і пов'язана із сучасним життям. Робота повинна містити план, обґрунтування вибору теми, логічний виклад матеріалу, концептуальні висновки і список використаної літератури. Орієнтовний обсяг такої роботи – 10-15 сторінок.

VI.Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 81	Добре	
67 74	Задовільно	
60 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

VII.Рекомендована література та інтернет-ресурси.

- 1.Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки. – К., 1993.
- 2.Артур М. Шлезінгер. Цикли Американської історії. – М., 1992.

- 3.Бердяев Н. Смысл истории. – М., 1990.
- 4.Бунятян К. Давнє населення України. – К., 1999.
- 5.Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії і практики. – Л., 1998.
- 6.Боннар А. Греческая цивилизация. – М.,1992.
- 7.Бонгард - Левин Г. Индийская цивилизация. – М., 1993.
- 8.Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм в 16-18 веках. – М., 1992.
- 9.Барков В.Ю. Украина сегодня: политические, социальные, национальные детерминанты развития. – К., 1998.
- 10.Васильев Л.С. История Востока в 2-х томах. – М., 1993.
- 11.Васильев Л.С. Проблемы генезиса китайской цивилизации. – М., 1976.
- 12.Горбатенко В. Стратегія модернізації суспільства. Україна і світ на зламі тисячоліть. – К., 1999.
- 13.Губман Б.Л. Смысл истории: очерки современных западных концепций. – М., 1991.
- 14.Гошовський М.М. Ідея прогресу у світовій філософії. – К., 1993.
- 15.Гегель Г.Ф. Философия истории. – С-Пб., 1993.
- 16.Дьяконов И.М. Пути истории. – М., 1994.
- 17.Зиновьев А.А. Запад: феномен западнизма. – М., 1995.
- 18.Зарин В.А. Запад и Восток в мировой истории 14-19 в.в. – М., 1991.
- 19.История древней Греции. Под. ред. В.И. Кузищина. – М., 1986.
- 20.Історія сучасного світу. Соціально-політична історія 15-20 ст. – К., 2003.
- 21.История первобытного общества в 3 томах. – М., 1993.
- 22.Иллюшечкин В.П. Сословно-классовое общество в истории Китая. – М., 1986.
23. История буржуазной социологии 19-20 веков. – М., 1979.
- 24.Кондорсе Ж.А. Эскиз исторической картины прогресса человеческого разума. – М.,1986.
- 25.Карсавин Л.П. Философия истории. – С-Пб., 1993.
26. Ковалев С.И. История древнего Рима. – Л., 1986.
- 27.Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. – К., 1996.
- 28.Кремінь В. Україна. Шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. – К., 1998.
- 29.Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси. – К. 1998.

30.Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992.

31.Ивин А.А. Введение в философию истории / А.А. Ивин. – М.: ВЛАДОС, 1997. – 345 с.

32.Ионов И.Н. Теория цивилизаций от античности до конца XIX века / И.Н. Ионов, В.В. Хачатурян. – СПб.: Алетейя, 2002. – 383 с.

33.Ерасов Б.С. Цивилизации: Универсалии и самобытность / Б.С. Ерасов. – М.: Наука, 2002. – 320 с.

34.Кормич Л. І. Культурологія (історія і теорія світової культури XX ст.): Навч. посіб. – 3-тє вид. / Л.І. Кормич, В.В. Багацький – Харків: Одісей, 2004. – 304 с.

35.Кузык Б.Н. Цивилизации: теория, история, диалог, будущее / Б.Н. Кузык, Ю.В. Яковец. – М.: Институт экономических стратегий, 2006. – 416 с.

36.Рубель В.А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність / В.А. Рубель. – К.: Аквілон-Прес, 1997. – 256 с.

37.Сравнительное изучение цивилизаций: Хрестоматия.: Учеб. пособие для студентов вузов / Сост., ред. и вступ. ст. Б.С.Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 1999. – 356 с.

38.Сравнительное изучение цивилизаций мира (междисциплинарный подход). Сб. статей / Отв. ред. д.и.н. И.Г. Яковенко. – М.: ИВИ РАН, 2000. – 286 с.

39.Востокова А. Страна Восходящего солнца. От древности до наших дней. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. — 256 с.

40.Тойнби А. Дж. Цивилизации перед судом истории. Сборник / Пер. с англ. 2-е изд. – М.: Айрис-пресс, 2003. – 592 с.

41.Хантингтон С. Дискуссия вокруг цивилизационной модели: С.Хантингтон отвечает оппонентам / С. Хантингтон // Политические исследования (Полис). – 1994. – № 1. – С. 49-63.

42.Цивилизации: Проблемы глобалистики и глобальной истории. Сборник / Под ред. А.О. Чубарьян. – М.: Наука, 2002. – 239 с.

43.Базилевич В.Д. Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації суспільного розвитку / В.Д. Базилевич / В кн. Економічна теорія: Політекономія. – [Електронний ресурс]. –Режим доступу http://pidruchniki.ws/1228112839914/politekonomiya/ekonomichna_sistema_suspilstva_vidnosini_vlasnosti

- 44.Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера / В.И. Вернадский. – М.: Наука, 1989. – 261 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.spsl.nsc.ru/win/nelbib/vernd/vernadsky.pdf>
- 45.Дьяконов И.М. Пути истории: От древнейшего человека до наших дней. / И. М. Дьяков. - М., 1994. - 384 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://abuss.narod.ru/Biblio/diakonov.pdf>.
- 46.Ніл Фергюсон Цивілізація .Як Захід став успішним.-Київ.:Наш формат,2018.-488с.
- 47.Гаврилишин Б .До ефективних суспільств.Дороговкази в майбутнє.-Київ.:Університетське видавництво Пульсари,2013.-247с.
- 48.Дарон Аджемоглу, Джеймс Робінсон Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності.-Київ. .:Наш формат,2017.-438с.
- 49.Катаєв С.Л. Сучасне українське суспільство.-Київ,2006.-200с.
- 50.Джаред Даймонд Зброя, мікроби і харч.-Київ.:Ніка-Центр,2015.-487с.
- 51.Білорус О.Г. Глобалізація і безпека розвитку. Монографія.-Київ, 2001.-728с.
- 52.Шостак В.М.Соціо-політичні особливості сучасного українського суспільства / В. М. Шостак // Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. – Дніпропетровськ, 2016. – С. 64-66.
- 53.Шостак В.М.Цивілізаційна ідентичність України : соціокультурні традиції та політичні координати Євразійського союзу / В. М. Шостак // Матеріали Всеукраїнської науково- практичної конференції «Ідентичність та політичні інститути». – Ніжин, 2016. – С. 101–106.
- 54.Соціокультурний розвиток людства : Навчально-методичний комплекс з дисципліни / В. М. Шостак. - Луцьк, 2016. - 20 с.
- 55.Шостак В.М.Нова соціокультурна реальність України та світу:особливості та подальші перспективи./В.М.Шостак//Культурологічна думка. Збірник наукових праць Інституту культурології.-Том 19 , №1.-Київ,2021.-С.117-123.
- 56.Шостак В.М., Бондарук С.О. Проблеми ідентичності і ролі культури в модернізаційних процесах України та світу./ В.М.Шостак, С.О.Бондарук//Науково-теоретичний альманах „Грані”.-Том 23, №11.-Дніпро, 2020.-С.5-13.

